



7,7 km - 2 uur 34  
Geleenbeekdal



Natuurmonumenten

# Wandelroute Geleenbeekdal, rondje Stammenderbos

Wandel langs de Geleenbeek en door het Stammenderbos naar Kasteel Terborgh. Klim daarna via een holle weg naar de hoogte van het Stammenderveld, 110 m boven N.A.P. Je hebt dan vanaf de Biesenhof maar liefst 55 meter hoogteverschil overwonnen. Via het Stammenderveld wandel je door de weidevelden van Sweikhuizen en kom je weer terug in het Geleenbeekdal bij de Biesenhof.

Let op: Sinds kort wordt deze route in het terrein gemarkeerd met blauwe routepijltjes.

## Waar kun je starten

### Natuurtransferium De Biesenhof



Biesenweg 1, 6164 RA  
Geleen (LB)





## 1 Biesenhof



De rijke historie van de Biesenhof gaat meer dan 750 jaar terug, tot het jaar 1259. Toen werden landerijen en de daarop gelegen woning geschonken aan de commanderij van de Duitse ridderorde te Aldenbiesen bij Bilzen in België.

De gebouwen die je nu ziet, zijn van een latere datum. De grote schuur stamt uit 1772. In 2007 werd een grote restauratie afgerond en werd de desolate bouwval een juweeltje in de omgeving.

Na je wandeling kun je hier wat drinken of eten. Wil je langer in het Geleenbeekdal verblijven? Kijk dan naar de mogelijkheden van de appartementen met bed and breakfast.

---



## 2 Geleenbeekdal



Het Geleenbeekdal dankt zijn naam aan de Geleenbeek, die ontspringt in Benzenrade bij Heerlen. Na bijna 40 kilometer stroomt de beek bij Stevensweert in de Maas. Het verval van bron tot monding is 100 m. Vroeger lagen 24 watermolens langs de beek die dienst deden als graan-, olie-, vol- of houtzaagmolen. In de directe omgeving van de beek lagen niet minder dan tien kastelen. Voor de eigenaren van de molens, meestal de kasteelheren, waren deze banmolens een goede bron van inkomsten.

---



### 3 Ijsvogel



Bij de Geleenbeek kan ineens een blauwe flits over het water voorbij schieten: de ijsvogel.

#### Ijzeren vogel

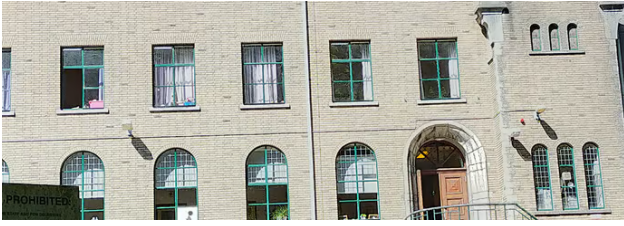
In vroeger tijden was de Germaanse naam van deze prachtige vogel Eisenvogel, ofwel 'ijzeren vogel'. Zijn metaalblauwe rugkleur kwam overeen met die van ijzeren sieraden. In de loop der tijd veranderde de metaaltechniek en ook de kleur van het ijzer. Dankzij het gedrag van de vogel in de winter, het vissen bij een wak, kwam men op de gedachte de naam in te korten tot Eisvogel, ofwel Ijsvogel.



### 4 Kasteel Sint-Jansgeleen



Maak hier een kort zijstapje en bekijk de Sint-Jansmolen uit 1775. Deze gedeeltelijk ontmantelde molen was tot 1795 de banmolen voor 'Het gebied der schepenbank Beek' en de dorpen Spaubeek, Neerbeek en Beek. Boeren moesten hier verplicht hun graan laten malen. Zo kon een deel als belasting geïnd worden. Het molenhuis hoorde bij het voormalige kasteel Sint-Jansgeleen. Van dit kasteel zie je achter het NS-spoor nog de kasteelboerderij. De bouwheer van de molen was Charles Joseph Prins de Linge. Links naast de kasteelboerderij stond vroeger het eigenlijke kasteel Sint-Jansgeleen. Dit vervallen kasteel werd in 1932 afgebroken.



## 5 Paters in het bos



Door het bos heen kun je links een gebouw zien staan. Dit is het voormalige retraitehuis Sint-Ignatius van de orde van Paters Jezuïeten. Tot in de zeventiger jaren van de vorige eeuw kwamen hier mannen en jongens voor geestelijke bezinning op bezoek. Tegenwoordig is het een asielzoekerscentrum.



## 6 Boomklever



Eén van de vele vogels die je in het bos kunt zien of horen, is de boomklever.

### Op en neer

Deze zangvogel is de enige vogel die zowel naar boven als naar beneden op een boomstam kan klimmen. Hij lijkt wel aan de boom te 'kleven', vandaar zijn zeer toepasselijke naam. Spechten en boomkruipers kunnen alleen naar boven klimmen. De vogel zoekt de schors af naar lekkere insecten, maar hij eet ook zaden en vruchten.



## 7 Eeuwenoud kasteel



De geschiedenis van kasteel Terborgh gaat terug tot de dertiende eeuw, zo rond 1285! Het eigenlijke kasteel, een donjon, heeft vroeger achter de huidige kasteelboerderij gestaan, op een zo genaamde motte. Het hardstenen kruis met de vier lindebomen aan de overkant van de asfaltweg, is hier geplaatst in 1785, door de toenmalige bewoonster van het kasteel Terborgh, Freule Maria Ernastina van Schellaert van Obbendorf, uit dankbaarheid ten opzichte van de bewoners van Schinnen. Waarschijnlijk had dit ook te maken met het verhaal rond de Bokkenrijders, dat je net hebt kunnen beluisteren. Ga tegenover kasteel Terborgh de asfaltweg op en direct na het kruis en de vier linden naar links, een karrenspoor op.



## 8 'Drielanden uitzichtpunt'



Vergeet tijdens je wandeling ook niet om je heen te kijken en te genieten van het uitzicht. Over het Geleenbeekdal richting Heerlen, op de achtergrond de Vaalserberg, het Eifelgebied in Duitsland en richting de Belgische Ardennen.



## 9 De Stammenderhof

Deze hoeve wordt al in een koopakte uit 1288 genoemd! Dan heet de boerderij nog Sweijckhusen. Deze naam stamt af van het Duitse woord Sweiga, dat voorhof betekent. In 1580 kwam de hoeve in bezit van de Heer van Schinnen (Terborgh). Vanaf 1806 werd hij adellijk bezit, van het geslacht Weichs de Wenne. In 1696 werd de hoeve helemaal herbouwd. Limburgse historie De Stammenderhof is een typische Limburgse Carré boerderij. Hierdoor was het een verdedigbare vesting tegen de roversbendes, zoals de roemruchte Bokkerijders!



## 10 Schuttersgilde

Je komt nu langs het schietterrein van schutterij St. Jopseph uit Sweikhuizen.

### Eeuwenoude noodzaak

Een schutterij was enkele eeuwen geleden geen hobby, maar ook belangrijk in de lokale samenleving. Er was geen politie om de openbare orde en veiligheid te bewaren in het dorp. Dit was toen de belangrijkste taak van de schutterij.

---

## 11 Bokkenrijders



Bij de Bokkereyer kun je nu veilig pauzeren, vroeger dacht je wel even na als het over Bokkenrijders ging! Deze omgeving werd in de 18e eeuw namelijk onveilig gemaakt door de Bokkenrijders. Volgens het volksgeloof in die tijd waren de bokkenrijders geesten, die op bokken door de lucht reden. Van dit geloof maakte een bende gauwdieven en inbrekers in met name Zuid-Limburg handig gebruik, om de bevolking te beangstigen. Later kregen de bokkenrijders door allerlei verhalen en de mystiek een Robin Hood-achtige status. Tegenwoordig gelooft men eerder dat er sprake was van diverse bendes die inbraken en overvallen pleegden.

---

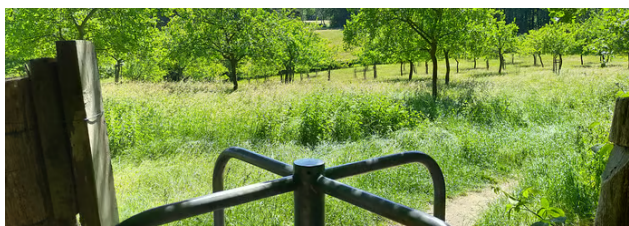


## 12 Opgravingen



In 1980 werden hier in het weiland resten gevonden van een nederzetting van jagers/verzamelaars uit het Mesolithicum tijdperk (8800-5300 jaar voor Christus). De archeologische vondsten bestonden uit vuurstenen voorwerpen, zoals pijlpunten, krabbers, bijlen en zelfs scherven van Limburgs aardewerk. Vroeger was het hier een heideachtig gebied. De veldweg maakte vroeger deel uit van de graantransportroute tussen Maaseik en Aubel. Men noemde de transport met kleine paarden ook wel het kinkensysteem. De transporteur was de korenkinker (er waren ook kolenkinkers), de paardjes de kinkers. Sommige wegen zijn zelfs hiernaar vernoemd! Bij de hoogstamboomgaard angekommen moet je naar links door het draaihekje.

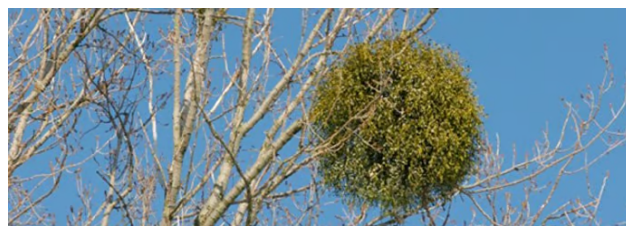
---



## 13 Pruimen



Je kijkt vanaf deze plek uit over Sweikhuizen. Direct voor je op de bergweide, zie je de befaamde 'Sjweikeser Ringélaot', een zoete en sappige pruimensoort. Hier grazen Limousin runderen, om de boomgaard open te houden. De pruimenbomen waren in 1970 bijna allemaal verdwenen uit de omgeving, omdat boeren toen een premie kregen voor het rooien van hoogstam fruitbomen. Inmiddels staan er dankzij vrijwilligers van Stichting 'Sjweikeser Ringélaot', weer honderden bomen op de bergweide.



## 14 Maretak



Hier in de buurt zie je populierenbomen staan met aan de takken enkele exemplaren van maretak of mistletoe: een halfparasiet die het liefst in de kruinen van populieren, acasia's en fruitbomen groeit. Maretakken komen in Nederland voornamelijk op kalkhoudende bodem voor.

### Kelten en druïden

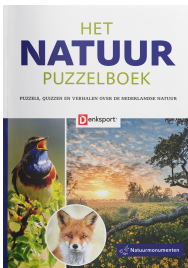
De maretak is als plant sterk verbonden met de oude Kelten. Voor de druïden van dit volk was de maretak heilig. De bekendste (fictieve) druïde, die vaak hoog in een boom te vinden is om maretak te snijden, kennen we uit de strips van Asterix en Obelix: Panoramix.



## Word nu ook lid

Sluit je net als 968.000 anderen aan bij Natuurmonumenten. Je beschermt niet alleen de natuur in Nederland, maar je ontvangt ook een welkomstpakket en alle ledenvoordelen.

[nm.nl/de-natuur-in/word-lid](https://nm.nl/de-natuur-in/word-lid)



## Nieuw: Het Natuur Puzzelboek

Het Natuur Puzzelboek: een boek van 160 pagina's vol puzzels, verhalen en weetjes over de natuur in Nederland. Leuk om zelf mee aan de slag te gaan of om cadeau te geven. Je bestelt 'm op

[nm.nl/puzzelboek](https://nm.nl/puzzelboek)